

STÄMMNING

Nr2 2018

Ordföranden har ordet

Hej

Sommaren 2018 lider mot sitt slut; sommaren då man för ovanlighetens skull ibland valde skugga framför sol, vind före lä och inne hellre än ute. Det var sommaren då det blev för mycket av det goda och mycket man tänkt skulle bli gjort ändå förblev ogjort. Dessutom stämde fiolen snabbt om sig och taglet på stråken hängde lika slakt som hängmattan. Ändå blev det många fina tillfällen till samspel på stämmor och andra sammankomster i närheten. Det blev musik bland annat i Siggebohyttan, Stripa, Medåker, Brevens Bruk och vid årets uppstickare i Dalkarlsberg. En stor del av innehållet i detta nummer av Stämning ägnas åt detta sommargodis.

Den traditionella Wadköpingstämman ersätts i år av en sommarfinal, som vi med jubileumsdagen firar 25/8 i Lerbäck. Planeringsarbetet

runt den blev en lång och utdragen process, som nu nästan är avslutad och snart kommer att avlösas av diverse praktiska förberedelser och en sista koll. Vi firar att ÖLFM fyller 90år och högtidlighåller minnet av C V Rulin. Det känns som att ambitionen att erbjuda en dag med varierat innehåll – en dag för

alla – är på väg att infrias. Från att ha varit långt där borta i framtiden är tankarna på evenemanget nu fyllda med en viss spänd förväntan. Nästa nummer av Stämning kommer att handla mycket om jubileumsdagen i ord och bild.

För övrigt har jag läst Stämning nr1/1986 på ÖLFM:s hemsida. Just det numret är den allra första utgåvan av medlemstidningen. Det är en spännande läsning som verkligen ger perspektiv. Ordförande Gunnar Kärnheim skriver bland annat: ”Vi hoppas att många skall bli inspirerade av att läsa vår tidning, och komma med många idéer och uppslag . . .” Värt att tänka på! Flera av dem som var med i styrelsen på den tiden kommer att medverka också i år i Lerbäck – 32 år senare! Bara det är verkligen värt att fira! / erik z

Styrelsen för Örebro Läns Folkmusikförbund

Ordförande Erik Zaunschirm
erik.zaunschirm@telia.com
Vice ordf. Birgitta Linder birgittalinder@gmail.com
Sekreterare Karin Gustavsson
karinmaria.gusten@gmail.com
Vice sekreterare Anna Hesselbom
anna.s.hesselbom@gmail.com
Kassör Jan-Anders Andersson jananderses@telia.com
Ledamot Alf Ekblad alf.ekblad@hotmail.com
Ledamot Madeleine Karlsson
madeleine_karlsson86@hotmail.com
Ledamot Henrik Säfvestad
henrik.safvestad@gmail.com
Revisorer Nils-Erik Pettersson & Elisabeth Helldén

Stämning nr 2 2018

Medlemstidning för Örebro Läns Folkmusikförbund
Årgång 32

Redaktionsgrupp och Layout

Birgitta Linder
Erik Zaunschirm

Kontakt för god Stämning

Erik.Zaunschirm Telefon: 070-674 31 41
E-post: erik.zaunschirm@telia.com
Medverkande i tidningen ansvarar var för sig för sina artiklar.

Bli medlem i ÖLFM

Årsavgift för vuxen 230:- / under 20år 80:-
Betala till pg 384874-4 eller bg 364-0968

Framsida

Ann-Sofie Thors i Siggebohyttan Foto: erik z

Tryck

Tetab Tryckeri AB

Adressändring görs till kassören eller på hemsidan
www.olfm.se

Nästa nummer utkommer under hösten 2018
Äldre utgåvor av Stämning hittar du på www.olfm.se

I sitt projektarbete om SAMSPEL med inriktning på spelmanslag benar här Mona-Lis Gustafsson och Ulf Lagerqvist ut begreppen.

Vi har valt Samspel som ämne för vårt projektarbete på distanskursen i fiol i Malung 2017-2018. Det vi främst vill belysa är samspelets innebörd, svårigheter och utvecklingsmöjligheter, med fokus på spelmanslag. Anledningen till vårt val av fokus är att utbildningen har gjort oss uppmärksamma på samspelets komplexitet. Vi börjar med en kort betraktelse över distanskursen och en beskrivning av vad vi menar kännetecknar ett spelmanslag.

Distanskursen

Vi deltar båda i utbildningen för tredje gången. Den är förlagd till Malungs folkhögskola och leds av Jonny Soling. Kursen pågår under ett läsår, med 2 träffar om 4 dagar vardera per termin på skolan och däremellan enskilda studier. Kursinnehållet har huvudsakligen strukturerats upp i Ergonomi, Musikteknik, Instrumentteknik och Harmonilära. Vårt att notera är att kursen inte är en lätkurs.

Vad gäller ämnet Samspel så har Jonny Soling påvisat det stora spektrum av faktorer som påverkar samspelet. Vi har bl.a. fördjupat oss i hur stor betydelse stråkföring, kroppsrörelser och uppmärksamhet på ledare och medspelare har för slutresultatet.

Kursen har varit inspirerande för oss alla som deltagit i kursen och vi har fått många nya insikter. Så har t.ex. övandet fått ett nytt ansikte. Från att ha sett på övandet som något nödvändigt ont, som skett utan plan och inriktning, har vi lärt oss se övandet som en positiv och intressant utmaning. Alla teknikövningar vi fått med oss har gjort att vi kan öva mera medvetet och strukturerat.

De ergonomiska insikterna och övningarna har varit till stor hjälp för att spela lättare och för att avhjälpa och undvika smärta och skador.

Spelmanslaget

Historiskt har spelmanslaget sina rötter i 40-talets Dalarna och har sedan spridit sig i landet. Spelmanslag präglas av dess ledarskap samt naturligtvis enskilda deltagares kompetens. Med kompetens menar vi en kombination av förmåga, kunskap och ambition. Spelmanslaget är unikt inom musicerande genom sin öppenhet och sociala karaktär, liksom i den bemärkelsen att deltagarnas spelnivå och kunskap kan vara så olika. Många avvägningar krävs för att tillfredsställa alla, eftersom där finns allt från personer med stor spelskicklighet, höga ambitioner och vilja att förkovra sig, till personer som är nöjda med att träffas och spela utan prestationskrav.

Vi har här nedan identifierat några gemensamma faktorer som vi menar präglar ett spelmanslag

Social öppenhet: Alla är välkomna oavsett spelskicklighet. I spelmanslaget möts spelmän och spelkvinnor i alla åldrar, alltifrån nybörjare till avancerade, professionella musiker.

Former: Spelandet försiggår på fritiden under frivilliga former och präglas av lust och spelglädje under gemensamma träffar med spelning av gemensamma låtar. Fikapaus och social samvaro är viktiga inslag.

Repertoar: Huvudsakligen svensk folkmusik, traditionell och nykomponerad, allsvenska allspelslåtar och lokala favoriter. Inför offentliga spelningar i traditionella sammanhang, exempelvis midsommar, används

särskilt utvalda melodier. Vissa spelmanslag har även inslag av musik från andra länder.

Musikalisk inriktning: Unikt och karaktäristiskt för folkmusiken är att inlärning och spel sker huvudsakligen på gehör. Det finns inget krav på kunskap i notläsning. Unisont spel eller arrangemang med mer eller mindre avancerade stämmor. Fiol är det dominerande instrumentet men ofta ingår andra instrument, som nyckelharpor, klarinett, gitarr, bas, dragspel m.fl.

Symbolvärde: Spelmanslagets medverkan, liksom folkdanslagets, ingår som en självklar del i vissa av årets sociala ritualer, som då följer ganska strikta former med speciell klädsel. Midsommar har sin ritual, jul sin osv.

Ledning: Ett spelmanslag kan ha mer eller mindre tydligt ledarskap som ibland kan delas av flera personer. Vanligtvis finns en musikalisk ledare.

Samspel

Hur ett samspel fungerar beror på många olika både tekniska och psykologiska faktorer. Frågan är komplicerad p.g.a. exempelvis vilken målsättning man har med sitt musicerande och återigen på musikanter och eventuell spelledares kunskapsnivå och ambition. Det beror också på hur många som spelar – är man två personer som känner varandra väl har man större frihet att spontant utforma spelet än om man är ett stort spelmanslag. I stora grupper, som t.ex. ett spelmanslag, behöver man för att bli samspelta bestämma i förväg vem som spelar vad, vilken karaktär låten ska ha, tempo, betoningar och fraserings etc.

Vi har här valt ut några komponenter vi ser som betydelsefulla för samspel, framförallt i spelmanslaget. De flesta gäller dock oavsett om man är två eller flera som spelar.

Uppmärksamhet

Det allra viktigaste för samspel, oavsett spelskicklighet, är att alla är uppmärksamma och lyssnar på varandra och spelledaren. Många nybörjare spelar på höjden av sin förmåga och blir därför inneslutna i sig själva. Man glömmer omgivningen i sin kamp om tonerna. Man kan ha olika uppfattningar om puls, takt och rytm. I ett spelmanslag är det spelledaren som förmedlar låtens karaktär och att vara lyhörda och uppmärksamma på

dennes intentioner är därför nödvändigt för att bli samspelta.

Att kunna låten

Att kunna den låt man ska spela tillsammans är förstås självklart, åtminstone vid ett framträdande. Var kraven och toleransgränsen ligger i det fallet beror på ambitionsnivån och deltagarnas förmåga. Ibland kan ett tillräckligt bidrag till den musikaliska helheten vara ett enkelt komp på lösa strängar.

Stråkföring

Stråken är det som gör musiken, har vi fått oss inpräntat under utbildningen. Och stråkföringen är nog det vi amatörer lägger minst vikt vid. Vi tror det är många med oss, som i första hand fokuserar på att sätta tonerna rätt. Det är stråken som formar melodin och ger skillnaden i ton, variationer i styrka, fraserings och dynamik. Upp- och nerstråk, stråkvändningar, korta och långa stråk, bindningar, ansättning av stråken och betoning; allt detta påverkar och formar musiken och ger signaler till medmusikanterna så att det kan blir lättare att följa varandra.

Kroppsspråk

Något man kanske inte tänker så mycket på är vad man förmedlar med sin kropp när man spelar tillsammans med andra. Det visuella påverkar inte bara publik utan även spelkamraterna. Dina kroppsrörelser och fotstampet har stor betydelse för att förmedla hur du tänker och vill att det ska låta. Det är viktigt att kroppen rör sig logiskt, så att omgivningen kan uppfatta svänget och rytmen.

Repertoar och arrangemang

Valet av repertoar och arrangemang har förstås även det betydelse för kvaliteten på samspelet. Varken teknik eller tid räcker alltid till för amatörspelare att nå fulländning i alltför komplicerade låtar och arrangemang.

Instrumentstämning

Stämningen av instrumenten är självklart viktigt för hur det kommer att låta i en grupp, men det är inte alltid så enkelt. Man kan antingen stämma mot elektrokonsertgivare eller med stämgauffel med normalA. I båda fallen kan man använda sig av kvintstämning, d.v.s. stämma strängarna svävningsfritt mot varandra med A som utgångspunkt. Med bara fioler i gruppen fungerar det bra men det kräver naturligtvis att man kan uppfatta svävningarna. Om det förekommer dragspel eller andra svårstämbara instrument, som kanske inte alltid har A på 440 Hz, får man förstås utgå från dessa.

Ledarskap

Ledaren har stort inflytande över hur samspelet ett spelmannslag och vilka musikaliska höjder laget kan uppnå. Kunskaper, ambition och förmåga att inspirera medlemmar till att anstränga sig och förbättra sina insatser varierar naturligtvis från person till person. Det är ett svårt uppdrag ledaren har i att förhålla sig till de olika medlemmarnas olika kunskapsnivå och ambitioner, så att alla blir nöjda.

Allt detta är naturligtvis bra kunskap för att utveckla sig och sitt spel, men det viktigaste för ett gott resultat är ändå att det är spelglädjen som står i förgrunden. Att få spela musik man tycker om tillsammans med

kasinnade, oavsett vilken musikalisk nivå man befinner sig på, är en fantastisk gåva och livgivande källa.

Vi vill slutligen påminna om att det är belagt att det till 80-90 procent är den visuella upplevelsen som allra mest påverkar åhörarna vid ett musikaliskt scenframträdande. Hur man intar scenen och hur man uppträder kan avgöra publikens respons. En trygg och positiv utstrålning och en inställning att man har något man vill ge till sin publik, kan kanske till viss del kompensera för eventuella brister i spelandet. Det perfekta är inte alltid det roligaste att lyssna till!

Text: Mona-Lis Gustafsson & Ulf Lagerqvist

Bild: erik z

Grattis Nichelle

Nichelle Johansson spelade för Zornjuryn vid årets uppspelningar i Delsbo. Hon tog hem ett diplom efter att tidigare redan tagit Bronsmärket

RS-18

Allspelsledare Jeanette Lindmark går i täten för spelmanståget

Till skillnad från förra året, var det härligt sommarvärder när Siggebohyttstämman ägde rum 2018. En av ÖLFM:s kronjuveler, en tradition som ägt rum sedan 1929, ett år efter att folkmusikförbundet bildades.

Sedan några år är folkmusiklägret för unga folkmusiker från hela Örebro län ett viktigt inslag. De spelade upp på scenen under stämman med några av de låtar de lärt sig. Man blir glad i hjärtat av alla unga talanger som har kul och "injeceras" av allt det som folkmusiken innebär för oss medlemmar.

Det var också traditionsenlig folkdansuppvisning med Gyttores och Lindesbergs folkdansgillen med spel till dans av Bärgslaget. Stämman hade också (nästan som vanligt) finbesök av guldspelman-

nen och "vår egen" Carina Normanson som ledde låtkurs. Efter uppspelningarna var det dans på logen.

Den vackra platsen vid Siggebohyttan är en perfekt inramning av vår allra mest traditionsfyllda spelmanstämman. Mangårdsbyggnaden började byggas 1790 och innehåller 14 rum och kök. Under stämmodagen hålls bergsmansgården öppen för besökare, och många passar på att se hur bergsmannen levde i forna dagar. De majestätiska utsikten över sjön Usken kan också ta andan ur besökare som är där för första gången.

Fler var de som kommit ganska långväga ifrån för att njuta av en av "sommarens" första spelmanstämmer. Och visst är det lite "start" på folkmusiksommar, inte bara för mig. När det är Siggebohyttstämman så vet man att folkmusiksommar har startat och bara väntas på att tas i besittning.

Bildtext: Carina Normansson längst ner

Vad är Siggebohyttan för dig?

– Det är årets höjdpunkt för oss i norra länsdelen. Det är en fantastisk plats och jag kan inte tänka mig en bättre stämmoplats. Jag önskar bara att det var mer. Men det är jättebra att ”gästartisten” återuppstått. Det skapar lite extra guldkant.

– Det betyder att jag äntligen kommer hit efter alla dessa år som jag har varit förhindrad. Det är vackert, alla örebrospelmän är väldigt trevliga. Trevliga låtar och trevligt sällskap. Jättemysigt.

– Det är sommar och dans och glädje. För mig är det bara andra året. Men det smakar mera. Det är roligt att få uppträda med folkdanslaget för en så fin publik.

Olof Hällqvist

Nora

Kerstin Svanström

Stockholm

Else Blomster

Lindesberg

Text och intervju: Thomas Eriksson Bild: Karin Gustavsson m.fl.

STÄMMA I STRIPA vs KVARTSFINAL i FOTBOLL

För femte året i rad ställde Berslagernas Spelmansgille upp sitt lag för Musikfesten i Stripa Gruvmiljö. 2018 dök en mäktig motspelare upp; kvartsfinalen Sverige-England. Matchen stod och vägde ett tag men Stripa vann! Grattis. Precis som alltid var tillställningen mycket trivsamt och välordnad. Inget fattas i Stripa. Alltid lika fint att träffa gamla och nya bekanta på Stripastämman. På uppspelet spelade förstås arrangörsgänget Berslagernas Spelmansgille men också Bärgslaget, Ljusnarsbergarnas Spelmän och Gurry & Leo m.fl. Vi ses igen.

Berslagernas Spelmansgille och i mitten Ljusnarsbergarnas Spelmän

Bild & Text: erik z

Medåkerstämman 2018 upplevd av Birgitta Linder

Medåkerstämman kom till med Ulf Svansbo som initiativtagare och inspiratör. Första året för stämman var 2017 och då var det fullpackat med spelmän och åhörare på hembygdsgården Abrahamsgård. Då hade man som gästartister Bengan o Eva Jansson och det blev en succé. Många var lyriska både över

tade om Ulf och spelade en av hans låtar. Även Ulfs dotter Julia medverkade liksom Joel Bremer som i många år spelat för och med Ulf och de bjöd på vackert spel till hans minne. För de flesta som spelade från scenen och som fanns i publiken var Ulf med i tanke och i val av musik.

uppträdandet av gästartisterna samt över alla spelmän som hittat dit. Det spelades för fullt i varenda buske och stämningen var på topp.

Styrkt av framgången från förra året växte årets stämma fram och Ulf jobbade in i det sista med förberedelserna, men kunde inte slutföra den eftersom han gick bort i cancer i juni. Trots detta så genomfördes stämman och Ulf fanns med i allas tankar under hela dagen.

Årets scenframträdande inleddes med en tyst minut då vi alla mindes och delade sorgen över Ulfs bortgång. Erik Svansbo (Ulfs son) pra-

fint ihop. Dessa två spelkvinnor tillhör mina favoriter, de har en så fin känsla, lyhördhet och lätthet i spelet som trots detta också kan kännas otroligt kraftfullt. Jag blir alltid så inspirerad av dessa två kvinnor, det ser så lätt och härligt ut när de spelar och låter så fantastiskt bra.

Josefine Pålsson och Carina Normansson

Trots den intensiva värmen som gjorde årets stämma till stämmandets stämma, där alla kämpade med svajiga strängar, så var det även detta år en välbesökt tillställning med många spelmän och mycket buskspel. Jag hoppas att stämman kommer att leva kvar trots att inte Ulf finns med oss länge. Jag kan varmt rekommendera den så håll utkik nästa år runt mitten av juli.

Text: Birgitta Linder

Bild: Birgitta Linder m.fl.

Dahlgrens buskspelar i Medåker

SOLIGA BILDER FRÅN BREVENS BRUK

I år blev stämman i Breven en härlig dag utan vare sig regn eller blåst. Det var fina kurser och fullspäckat program från scenen. Ander Löfberg med fiol och cello höll först kurs och bjöd framåt eftermiddagen på en fin och stämningsfull minikonsert. Som vanligt var allspelet lite extra eftersom Brevens är en mötesplats för spelmän från Östergötland, Sörmland och Närke. Vädret uppmuntrade också till buskspel i skuggan under träden vid bäcken. Mycket njutbart var det.

Alf Ekblad till vänster och Anders Löfberg till höger

Text & Bild: erik z

”Dä låter i bärge”

I trakterna runt Nora-Linde och Gyttop-Viker-Dalkarlsberg är Örjan Jansson en bekant dansprofil. Han är med bl.a. i Gyttopps dansgille och ofta hittar man hans namn på mailsigten Örebrofolk i samband med annonser för dansarrangemang i området.

Han hade sen gammalt en idé att ordna en träff för spelmän i Dalkarlsberg. I våras mognade tanken från idé till verklighet och han bestämde sig för att våga försöka samla ett gäng spelmän till en spelträff i Dalkarlsberg. Namnet ”Dä låter i bärge” skulle från början vara ”Dä låter konstigt i bärge.” ”Förr gick man ju och knackade i berget för att känna var malmen fanns. Nu vart det musik i stället”, säger Örjan.

Träffen inleddes med spelmanståg och lite allspel - som på en spelmansstämma. Redan efter någon låt brakade ovädret lös. Det blev sommarens första riktiga åskväder med skyfall. Vi som var där tog vår tillflykt till Smedjan, en för ändamålet mycket stämningsfull och lagom stor lokal. Elen försvann för en stund

men kom snart tillbaka. På väggen fanns en utställning med planscher på gamla spelmän från trakten. ”Det har funnits storheter”, kommenterade Örjan.

I ena hörnet fanns en liten scen som vid detta tillfälle befolkades av både trubadur, sånggrupp och spelmän. Det blev en blandad kompott av fin musik i det lilla och nära formatet. Hela eventet präglades av en varm, folklig och traditionsrik atmosfär.

Dä låter i bärge var ett välkommet initiativ som vi får hoppas får sin fortsättning nästa år.

Bild: Michael Landberg och erik z

Text: erik z

På bilderna ser vi Örjan Jansson, Ralph Härnklou, Annika Reuter, Stig-Ove Vilhelmsson och Arne Holm.

Förberedelser inför jubileumsfesten

I december 2017 presenterade Pehr Falkenström sina tankar om att hörtidlighålla Carl Viktor Rulins minne 100 år efter hans bortgång och att också fira ÖLFM:s 90-åriga födelsedag vid ett och samma tillfälle. Och på den vägen är det, men snart är det dags—snart är dagen här. Den sattes redan på ett tidigt stadium till just den 25 augusti 2018. Sedan idéerna först lades på bordet har planeringsarbetet varit i full gång, mer eller mindre intensivt förstås. Arbetsgrupper har bildats och jobbat på och avstämningar mot övriga har gjorts efter vägen. Allt har stötts och blötts och inga stenar tror vi ligger ovända. På det här uppslaget i Stämning presenteras några bilder som kan ge en liten uppfattning om processen. Dessutom kan man få se Lerbäckers kyrka i vinterskrud från 20/1 såväl som i sommarkläder 17/7. Lerbäck har på det här sättet fått sin givna plats på min personliga världskarta.

Text & bilder: erik z

●●●●● halebop 07:46 11 %
< 4 dec. Detaljer Ändra

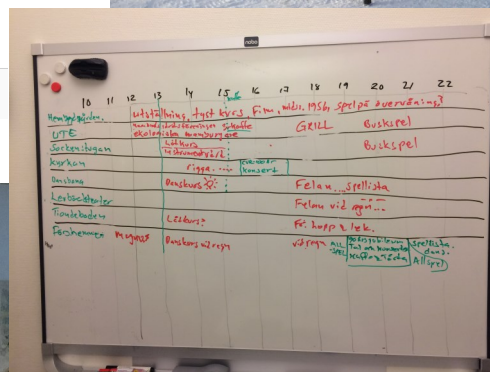
JUBILEUM ÖLFM

ULVKLIPPAN
Ulvklippan
Södra Dylta 232
718 96 Dyltabruk
Sverige

måndag 4 dec. 2017
från 18:00 till 21:00

17:00	
18:00	JUBILEUM ÖLFM
19:00	Ulvklippan
	Södra Dylta 232
20:00	718 96 Dyltabruk
	Sverige

Radera aktivitet

Tidningens adress:
Stämning c/o
Jan-Anders Andersson,
Fabriksvägen 7, 719 94 Vintrosa

halebop 07:49 10 %
< 25 aug. Detaljer Ändra

JUBILEUM ÖLFM+RULIN LERBÄCK

lördag 25 aug. 2018
från 10:00 till 23:55

09:00	
10:00	JUBILEUM ÖLFM+RULIN LERBÄCK
11:00	
12:00	

Kalender • Kalender >

Radera aktivitet

LÖ
Måler eksholm
Festprilika
Licht Fasten: Rahn A-dar
Lich fölleur
Rahn d. mull
klodere Karliia
Gronksh
Lamons vals
Sappan
Hundstjärnarpoli
Dmisioni poli
Nu ska det praka
Halling
Fossum vals